

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2018. gada 7. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Hāgas 2007. gada protokols – Tiesību akti, kas piemērojami uzturēšanas saistībām – 4. panta 2. punkts – Uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas maiņa – Iespēja ar atpakaļejošu spēku piemērot uzturlīdzekļu saņēmēja jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktus, kas sakrīt ar tiesas valsts tiesību aktiem – Frāzes “ja kreditors nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus no parādnieka” tvērums – Gadījums, kad uzturlīdzekļu saņēmējs neatbilst kādai likuma prasībai

Lieta C-83/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 25. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 15. februārī, tiesvedībā

KP

pret

LO.

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] (referents), tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *M. Hellmann* un *J. Mentgen*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin* un *M. Heller*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 30. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokola par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes 2009. gada 30. novembra Lēmumu 2009/941/EK (OV 2009, L 331, 17. lpp.; turpmāk tekstā – “Hāgas protokols”), 4. panta 2. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp nepilngadīgu bērnu *KP* un tā tēvu *LO* par uzturlīdzekļu piedziņu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 4/2009

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzišanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV 2009, L 7, 1. lpp.) 3. pantā ir paredzēti vispārīgi noteikumi par tiesu jurisdikciju dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās.
- 4 Šīs regulas 15. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīs, kurām attiecīgais instruments ir saistošs, uzturēšanas saistībām piemērojamos tiesību aktus nosaka saskaņā ar Hāgas protokolu.

Hāgas protokols

- 5 Hāgas protokola 3. pants “Vispārēji noteikumi par piemērojamiem tiesību aktiem” ir šāds:
 - “1. Uzturēšanas saistības reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā ir kreditora pastāvīgā dzīvesvieta, ja vien [Hāgas protokolā] nav noteikts citādi.
 2. Ja kreditors maina pastāvīgo dzīvesvietu, no dzīvesvietas maiņas brīža piemēro jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktus.”
- 6 Šī protokola 4. pantā “Īpaši noteikumi par labu dažiem kreditoriem” ir noteikts šādi:
 - “1. Šos noteikumus piemēro tad, ja uzturēšanas saistības ir:
 - a) vecākiem pret saviem bērniem;
 - [..]
 2. Ja kreditors, pamatojoties uz 3. pantā minētajiem tiesību aktiem, nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus no parādnieka, piemēro tiesas atrašanās valsts tiesību aktus.
 3. Neskarot 3. pantu, ja kreditors ir iesniedzis prasību tās valsts kompetentajā iestādē, kurā ir parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta, piemēro tiesas atrašanās valsts tiesību aktus. Tomēr, ja kreditors, pamatojoties uz šiem tiesību aktiem, nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus no parādnieka, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā ir kreditora pastāvīgā dzīvesvieta.
 4. Ja kreditors, pamatojoties uz 3. pantā un šā panta 2. un 3. punktā minētajiem tiesību aktiem, nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus no parādnieka, piemēro viņu kopējās pilsonības, ja tāda ir konstatēta, valsts tiesību aktus.”

Vācijas tiesību akti

- 7 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilkodekss, turpmāk tekstā – “BGB”) 1613. pantā “Uzturlīdzekļi ar atpakaļejošu spēku” ir noteikts:

“1. Uzturlīdzekļu saņēmējs ar atpakaļejošu spēku var pieprasīt saistību izpildi vai zaudējumu atlīdzību saistību neizpildes dēļ, tikai sākot no brīža, kad parādnieks nolūkā pieprasīt uzturlīdzekļus ir ticis aicināts sniegt informāciju par saviem ienākumiem un aktīviem, [vai no brīža, kad] parādnieks ir nokavējis saistību izpildi vai ir sāka prasības par uzturlīdzekļu piešķiršanu izskatīšana tiesā. [..]

2. Atkāpjoties no 1. punktā minētā ierobežojuma, uzturlīdzekļu saņēmējs ar atpakaļejošu spēku var pieprasīt saistību izpildi:

1. ārkārtīgi nopietnas izņēmuma rakstura vajadzības (īpašas vajadzības) dēļ; [..]
2. par laikposmu, kurā viņš nav varējis izvirzīt uzturēšanas prasību:
 - a) juridisku iemeslu dēļ vai
 - b) faktiski iemeslu dēļ, kuri ietilpst uzturlīdzekļu parādnieka atbildībā.”

Austrijas tiesības

- 8 Iesniedzējtiesa norāda, ka Austrijā uzturēšanas prasību ar atpakaļejošu spēku var celt par pēdējiem trim gadiem.
- 9 Šī tiesa precizē, ka saskaņā ar valsts pastāvīgo judikatūru uzturlīdzekļu parādnieka nokavējums gan ir nosacījums, lai uz uzturēšanas saistībām varētu atsaukties ar atpakaļejošu spēku, bet ka bērna uzturlīdzekļu gadījumā īpašo ģimenes tuvo attiecību dēļ nav vajadzīgs oficiāls brīdinājums (izpildes uzsākšana).

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 10 2013. gada 6. martā dzimušais KP un tā vecāki ir Vācijas pilsoņi, kas Vācijā dzīvoja līdz 2015. gada 27. maijam. 2015. gada 28. maijā KP kopā ar savu māti pārcēlās uz Austriju un tā kļuva par viņu jauno pastāvīgo dzīvesvietu.
- 11 2015. gada 18. maijā KP pret LO iesniedza prasību par uzturlīdzekļiem *Bezirksgericht Fünfhaus* (Finfhausas pirmās instances tiesa, Austrija). 2016. gada 18. maijā KP prasījumu paplašināja, attiecinot to uz laika posmu no 2013. gada 1. jūnija līdz 2015. gada 31. maijam.
- 12 *Bezirksgericht Fünfhaus* (Finfhausas pirmās instances tiesa) KP prasību par uzturlīdzekļu piedziņu par laikposmu no 2013. gada 1. jūnija līdz 2015. gada 31. maijam noraidīja, pamatojot, ka attiecībā uz šo laikposmu saskaņā ar Hāgas protokola 3. pantu ir jāiesniedz pieteikums atbilstoši Vācijas tiesībām, taču tajās paredzētie nosacījumi par nesamaksāto uzturlīdzekļu piedziņu nebija izpildīti. Hāgas protokola 4. panta 2. punkts par tiesas atrašanās valsts tiesību aktu piemērošanu attiecoties tikai uz tiesībām, kas radušās pēc pārcelšanās uz jauno pastāvīgo dzīvesvietu.
- 13 *Bezirksgericht Fünfhaus* (Finfhausas pirmās instances tiesa) spriedumu *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* (Vīnes Civillietu apgabaltiesa, Austrija) atstāja spēkā.
- 14 KP par *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* (Vīnes Civillietu apgabaltiesa) spriedumu cēla kasācijas [Revision] sūdzību iesniedzējtiesā, *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija).

- 15 Iesniedzējtiesā *KP* norāda, ka saskaņā ar Hāgas protokola 3. panta 1. punktu viņa prasībai par uzturlīdzekļu piedziņu ir piemērojami Vācijas tiesību akti par uzturēšanas saistībām, taču viņš nevar iegūt uzturlīdzekļus ar atpakaļejošu spēku, jo nav izpildīti *BGB* 1613. panta nosacījumi. Tādēļ *KP* uzskata, ka saskaņā ar Hāgas protokola 4. panta 2. punktu ir jāpiemēro Austrijas tiesību akti, atbilstoši kuriem uzturlīdzekļu piedziņa var notikt ar atpakaļejošu spēku.
- 16 *LO* savukārt norāda, ka Hāgas protokola 4. panta 2. punkts neesot piemērojams gadījumos, kad attiecībā uz atsevišķu uzturēšanas saistību izvirzīšanu ir iestājies noilgums. Turklāt šo normu nevarot piemērot, ja tiesvedību ir uzsācis uzturlīdzekļu parādnieks vai ja tiesa, kurā celta prasība, ir tādas valsts tiesa, kurā nav nevienas puses pastāvīgā dzīvesvieta. Taču šajā lietā *KP* bija vērsies savas jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesā. Visbeidzot, *LO* uzskata, ka minēto normu nevar piemērot nolūkā panākt uzturlīdzekļu piedziņu ar atpakaļejošu spēku, ja prasība par uzturlīdzekļu piedziņu ir celta pēc uzturlīdzekļu saņēmēja pārceļšanās.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Hāgas protokola 3. panta 2. punktu uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas maiņas gadījumā kopš šīs maiņas ir piemērojami jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti, turklāt tikai attiecībā uz nākotni.
- 18 Līdz ar to šī tiesa uzskata, ka šajā gadījumā attiecībā uz laikposmu pirms minētās dzīvesvietas maiņas ir jāpiemēro Vācijas tiesību akti, ja vien šo tiesību aktu piemērošanu nevar noraidīt atbilstoši Hāgas protokola 4. panta 2. punktam. Katrā ziņā šīs normas piemērošana tādā situācijā kā pamatlietā neesot visai skaidra. Šajā ziņā minētā tiesa atsaucas uz *A. Bonomi* paskaidrojošā ziņojuma par Hāgas protokolu (teksts pieņemts Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences divdesmit pirmajā sesijā, turpmāk tekstā – “*Bonomi* ziņojums”) 63. punktu, atbilstoši kuram papildu saikni ar tiesas valsts tiesību aktiem piemēro tikai tad, ja tiesvedība par uzturlīdzekļiem tiek uzsākta citā, nevis uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valstī, jo pretējā gadījumā pastāvīgās dzīvesvietas tiesību akti un tiesas valsts tiesību akti ir vieni un tie paši. Iesniedzējtiesa piebilst, ka saskaņā ar šo ziņojumu tiesas atrašanās valsts tiesību aktu papildu piemērošana atbilstoši minētajam 4. panta 2. punktam ir iedomājama tikai tad, ja tiesvedību ir uzsācis parādnieks, piemēram, savas pastāvīgās dzīvesvietas valsts kompetentajā iestādē, vai ja iestāde, kurā notikusi vērsšanās, ir tādas valsts iestāde, kurā neatrodas nevienas no pusēm pastāvīgā dzīvesvieta.
- 19 Turklāt iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot vai, ņemot vērā apstākli, ka konkrētajā situācijā *KP* nav *LO* oficiāli brīdinājis, Hāgas protokola 4. panta 2. punkts ir piemērojams tādās situācijās, kad saskaņā ar atbilstoši minētā protokola 3. pantam piemērojamajiem tiesību aktiem uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums pastāv, taču attiecībā uz pagātņi tā izpilde ir jāatsaka, pamatojot, ka uzturlīdzekļu saņēmējs neatbilst noteiktiem likumiskiem nosacījumiem.
- 20 Šādos apstākļos *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Hāgas protokola] 4. panta 2. punktā ietvertā [*lex fori* papildu piemērošana] ir jāinterpretē tādējādi, ka tā ir izmantojama tikai tad, ja prasības pieteikums, uz kura pamata tiek uzsākta tiesvedība par uzturlīdzekļu piedziņu, tiek iesniegts citā valstī, nevis tajā, kurā ir uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgā dzīvesvieta?

Ja atbilde uz šo jautājumu ir noliedzoša:

2) Vai [Hāgas protokola] 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka frāze “nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus” attiecas arī uz gadījumiem, kuros iepriekšējās dzīvesvietas tiesību aktos nav paredzētas tiesības uz uzturlīdzekļu piedziņu ar atpakaļejošu spēku tikai tāpēc, ka nav ievēroti konkrēti likumā paredzēti nosacījumi?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- 21 Vispirms ir jāpārbauda Tiesas kompetence interpretēt Hāgas protokolu.
- 22 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar LESD 267. pantu Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par Līgumu, kā arī Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu interpretāciju.
- 23 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka ar Lēmumu 2009/941, kas pieņemts, pamatojoties uz EKL 300. pantu, tagadējo LESD 218. pantu, Eiropas Savienības Padome apstiprināja minētā lēmuma pielikumā pievienoto Hāgas protokolu.
- 24 Otrkārt, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nolīgums, kuru Padome noslēgusi atbilstoši LESD 218. panta noteikumiem, attiecībā uz Savienību ir akts, kuru pieņēmusi kāda no tās iestādēm, saskaņā ar EKL 267. panta pirmās daļas b) punktu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 22. oktobris, *Bogiatzi*, C-301/08, EU:C:2009:649, 23. punkts).
- 25 No tā izriet, ka Tiesas kompetencē ietilpst interpretēt Hāgas protokolu.

Par pirmo jautājumu

- 26 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Hāgas protokola 4. panta 2. punkts ir interpretējams tādējādi, ka to var piemērot tādā situācijā, kad uzturlīdzekļu saņēmējs, kas ir mainījis pastāvīgo dzīvesvietu, savas jaunās dzīvesvietas valsts tiesā ceļ prasību par uzturlīdzekļu piedziņu attiecībā uz laikposmu pagātnē, kad tas dzīvoja citā dalībvalstī, taču tiesas, kurā celta prasība, valsts atbilst uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valstij.
- 27 Atbilstoši minētā 4. panta 2. punktam, ja uzturlīdzekļu saņēmējs, pamatojoties uz 3. pantā minētajiem tiesību aktiem, nevar iegūt uzturlīdzekļus no parādnieka, piemēro tiesas atrašanās valsts tiesību aktus.
- 28 Minētajā 3. pantā ir ietverts vispārējs noteikums par piemērojamiem tiesību aktiem, atbilstoši kuram uzturēšanas saistībām ir piemērojami uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti.
- 29 Kā izriet no Hāgas protokola 4. panta 2. punkta, šai normai, atbilstoši kurai uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktu vietā var piemērot tiesas atrašanās valsts tiesību aktus, lietderīgā iedarbība ir tikai tad, ja šie tiesību akti nav vieni un tie paši.
- 30 Tomēr ir jāpārlicinās, vai vienmēr ir nepieciešams, ka tiesas, kurā celta prasība, valstij ir jābūt atšķirīgai no uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valsts, lai atšķirtos attiecīgi piemērojamie tiesību akti un minētajai normai būtu šādas sekas.
- 31 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *KP* pārcēlās uz Austriju un ka šajā dalībvalstī ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta. Tādējādi saskaņā ar Hāgas protokola 3. panta 1. punktu piemērojami ir Austrijas tiesību akti. Taču atbilstoši šī protokola 3. panta 2. punktam Austrijas tiesību akti ir piemērojami tikai kopš *KP* pārcelšanās uz Austriju, proti, no 2015. gada 28. maija. Attiecībā uz laikposmu no 2013. gada 1. jūnija līdz 2015. gada 28. maijam *KP* pastāvīgās dzīvesvietas tiesību akti ir Vācijas tiesību akti.
- 32 Attiecībā uz tiesas atrašanās valsts tiesību aktiem ir jānorāda, ka tie ir tās dalībvalsts tiesību akti, kuras tiesā ir vērsies uzturlīdzekļu saņēmējs, tātad – Austrijas tiesību akti.

- 33 No tā izriet, ka tādā situācijā kā pamatlietā, kad tiesas atrašanās valsts tiesību akti, kas šajā gadījumā ir Austrijas tiesību akti, nesakrīt ar uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas – Vācijas – tiesību aktiem attiecībā uz laikposmu, par kuru tas ceļ prasību par uzturlīdzekļu piedziņu, Hāgas protokola 4. panta 2. punktam var būt lietderīga iedarbība. Apstākļi, ka uzturlīdzekļu saņēmējs ir vērsies savas pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesā un tādējādi tiesas atrašanās valsts atbilst pastāvīgās dzīvesvietas valstij, nav šķērslis piemērot šo normu, jo atbilstoši šai normā ietvertajiem papildu piesaistes noteikumiem noteikti tiesību akti nesakrīt ar tiesību aktiem, kas noteikti atbilstoši minētā protokola 3. pantā ietvertajam galvenās piesaistes noteikumam.
- 34 Tomēr vēl ir nepieciešams, lai šajā normā paredzētos tiesas atrašanās valsts tiesību aktus varētu piemērot uzturlīdzekļu piedziņas prasījumam attiecībā uz laikposmu pagātnē.
- 35 Proti, lai arī tostarp no *Bonomi* ziņojuma izriet, ka Hāgas protokola 4. panta 2. punkts ir piemērojams prasījumiem par uzturlīdzekļiem attiecībā uz laikposmiem, kuri sākas tikai šo prasījumu iesniegšanas brīdī, nav īstas skaidrības par to, vai šī norma ir piemērojama arī laikposmiem pirms šo prasījumu iesniegšanas un, ja tas tā ir, kādi ir šīs piemērošanas nosacījumi.
- 36 Eiropas Komisija uzskata, ka šajā normā minētie tiesas atrašanās valsts tiesību akti ir piemērojami vienmēr, kad uzturlīdzekļu saņēmējs uzturlīdzekļus nevar iegūt saskaņā ar pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem vai, attiecībā uz pagājušu laikposmu, atbilstoši šajā laikposmā piemērojamajiem savas pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem. Vācijas valdība savukārt uzskata, ka uzturlīdzekļu prasījumiem par pagājušiem laikposmiem tiesas atrašanās valsts tiesību akti nav automātiski piemērojami un ka ir jāpastāv saiknei starp faktisko situāciju, no kuras izriet uzturlīdzekļu saņēmēja apgalvotais parāds, un šī parāda izvērtēšanai piemērojamajiem tiesību aktiem.
- 37 Šajā ziņā ir jānorāda, ka no Hāgas protokola 4. panta 2. punkta teksta vien nav iespējams skaidri secināt šīs normas tvērumu.
- 38 Tas ir jāinterpretē, ņemot vērā Hāgas protokolā ietvērto piesaistes normu sistēmu un šī protokola mērķi.
- 39 Attiecībā uz Hāgas protokolā ietvērto piesaistes normu sistēmu ir jānorāda, ka tā 4. panta 2. punktā ir ietverta īpaša norma par labu noteiktiem uzturlīdzekļu saņēmējiem, kura papildina šī protokola 3. pantā paredzēto vispārējo noteikumu.
- 40 Šis pirmais konstatējums ir pamats apšaubīt Komisijas nostājas pareizību. Proti, Hāgas protokola 3. panta 1. punktā paredzētā uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktu piemērošanas principa izmantošanu šī panta otrais punkts ierobežo ar laikposmu, kurā persona dzīvo šajā dzīvesvietā. Ja šī protokola 4. panta 2. punkts būtu interpretējams tādējādi, ka tiesas atrašanās valsts tiesību akti, proti – tādā situācijā kā pamatlietā – uzturlīdzekļu saņēmēja jaunās pastāvīgās dzīvesvietas tiesību akti, joprojām ir piemērojami laikposmam pirms dzīvesvietas reģistrācijas šajā valstī, jo ir izpildīts šajā normā paredzētais nosacījums, šīs interpretācijas rezultātā varētu tikt atņemta jēga 3. panta 2. punktā ietvertajam vispārējam noteikumam par uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas tiesību aktu *rationae temporis* piemērojamību.
- 41 Turklāt, kā izriet tostarp no *Bonomi* ziņojuma un Komisijas, kas aktīvi piedalījās Hāgas protokola pieņemšanas sarunās (skat. Priekšlikumu Padomes regulai par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (COM(2005) 649, galīgā redakcija)), mērķiem, šīs sistēmas nolūks ir garantēt piemērojamo tiesību aktu paredzamību, nodrošinot, ka šādi noteiktajiem tiesību aktiem ir pietiekama saikne ar attiecīgo ģimenes situāciju.

- 42 Šajā ziņā Hāgas protokola 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka primāri ir jāpiemēro kreditora pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti, jo tiem ir visciešākā saikne ar uzturlīdzekļu saņēmēja situāciju un tādējādi tie ir vispiemērotākie, lai risinātu konkrētas problēmas, ar kurām varētu sastapties uzturlīdzekļu saņēmējs.
- 43 Šīs saiknes saglabāšanai Hāgas protokola 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka pastāvīgās dzīvesvietas maiņas gadījumā no šīs nomaiņas brīža ir piemērojami jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti.
- 44 Attiecībā uz Hāgas protokola 4. panta 2.–4. punktā ietvertajiem īpašajiem noteikumiem, kuros paredzētas dažādas primārās un sekundārās piesaistes, kas piemērojamas “kaskādes” veidā un kuru mērķis ir novērst risku, ka uzturlīdzekļu saņēmējs atbilstoši šiem noteikumiem tiesību aktiem varētu nesaņemt uzturlīdzekļus, Hāgas protokola 4. panta 3. punktā gadījumam, kad uzturlīdzekļu saņēmējs ir vērsies tās valsts kompetentajā iestādē, kurā ir parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta, kā primārie ir norādīti tiesas atrašanās valsts tiesību akti. Kā izriet no ģenerālvokāta secinājumu 59. punkta, šai valstij ir saikne ar uzturlīdzekļu saņēmēja un parādnieka ģimenes situāciju vismaz tiktāl, ciktāl tas attiecas uz parādnieka iespējām apmierināt uzturlīdzekļu saņēmēja vajadzības. Šo tiesību aktu paredzamība ir saistīta arī ar faktu, ka minēto tiesību aktu piemērošana ir atkarīga no izvēlētas tiesas kompetences esamības, kura šajā gadījumā sakrīt ar klasisko noteikumu, ka prasītājs prasību ceļ atbildētāja dzīvesvietas tiesā.
- 45 Saikne ar attiecīgo ģimenes situāciju izriet arī no Hāgas protokola 4. panta 4. punkta, kurā kā piemērojami ir norādīti pušu kopējās pilsonības valsts tiesību akti. Proti, kā secinājumu 59. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, šī norma ietver zināmu pastāvīguma elementu saistībā ar attiecīgā uzturlīdzekļu saņēmēja un parādnieka, starp kuriem pastāv uzturēšanas saistības, ģimenes situāciju.
- 46 Ņemot vērā Hāgas protokolā ietverto piesaistes noteikumu sistēmu un tā paredzamības mērķi, kas aprakstīti šī sprieduma 41. punktā, ir jāatzīst, ka, ja Hāgas protokola 4. panta 2. punktā papildus paredzēto tiesas atrašanās valsts tiesību aktu piemērošana izrietētu vienīgi no tā, ka uzturlīdzekļu saņēmējs ir izvēlējis jaunu pastāvīgo dzīvesvietu, nepastāvot saiknei starp šiem tiesību aktiem un uzturlīdzekļu saņēmēja un parādnieka, starp kuriem pastāv uzturēšanas saistības, ģimenes situāciju laikā, uz kuru šīs saistības attiecas, tad tas neatbilstu nedz šai sistēmai, nedz minētajam mērķim.
- 47 Apstākļi, ka tiesas atrašanās valsts tiesību aktu piemērošana sniedz priekšrocības uzturlīdzekļu saņēmējam, pats par sevi nav pietiekams šīs normas piemērošanai, jo šādas saiknes neesamības gadījumā šie tiesību akti parādniekam nebūtu paredzami.
- 48 Šajā ziņā, kā izriet no ģenerālvokāta secinājumu 78. un 79. punkta, šāda saikne var rasties no kompetences, kas var būt tiesai, kurai attiecīgajā laikposmā bija jāizskata strīdi uzturlīdzekļu lietās, kā noteikts iespējami piemērojamajās Regulas Nr. 4/2009 normās.
- 49 Šāda analīze ir pamatota, ņemot vērā saikni Hāgas protokola un Regulas Nr. 4/2009 starpā. Proti, šīs regulas 15. pantā ir skaidra atsauce uz Hāgas protokolu, un kompetento tiesu noteikšana atbilstoši minētajai regulai netieši ļauj noteikt tiesas atrašanās valsts tiesību aktus. Turklāt, kā secinājumu 56. punktā ir uzsvēris ģenerālvokāts, šīs regulas pamatā ir pieņēmums, ka pastāv saikne starp attiecīgajiem uzturlīdzekļiem konkrētajā lietā un valsti, kuras tiesu kompetencē ir lietas izskatīšana.
- 50 Līdz ar to ir jāuzskata, ka nepieciešamā saikne starp tiesas atrašanās valsts tiesību aktiem un uzturlīdzekļu saņēmēja un parādnieka, kuru starpā ir uzturēšanas saistība, situāciju uzturlīdzekļu prasījumā norādītajā laikposmā pastāv, ja tiesas atrašanās valsts tiesību akti atbilst tās valsts tiesību aktiem, kuras tiesas ir kompetentas izskatīt strīdus uzturlīdzekļu lietās par attiecīgo laikposmu.

- 51 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Hāgas protokola 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- apstākļi, ka valsts, kuras tiesā ir celta prasība, atbilst uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valstij, nav šķērslis piemērot šo normu, ciktāl atbilstoši šajā normā ietvertajiem papildu piesaistes noteikumiem noteiktie tiesību akti nesakrīt ar tiesību aktiem, kas noteikti atbilstoši minētā protokola 3. pantā ietvertajam galvenās piesaistes noteikumam;
 - tādā situācijā, kad uzturlīdzekļu saņēmējs, kurš ir mainījis pastāvīgo dzīvesvietu, savas jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesā pret parādnieku vērsas ar prasību par uzturlīdzekļu piedziņu par pagājušu laikposmu, kurā tas dzīvoja citā dalībvalstī, tiesas atrašanās valsts tiesību akti, kas ir arī tā jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti, ir piemērojami, ja dalībvalsts tiesas, kurās iesniegta šī prasība, ir kompetentas izskatīt strīdus uzturlīdzekļu lietās starp minētajām pusēm un attiecībā uz minēto laikposmu.

Par otro jautājumu

- 52 Otrais jautājums būtībā ir par to, vai Hāgas protokola 4. panta 2. punktā izmantotā frāze “nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus” ietver arī situāciju, kad uzturlīdzekļu saņēmējs nevar iegūt uzturlīdzekļus atbilstoši savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, jo tas neatbilst konkrētiem šajā likumā ietvertiem nosacījumiem.
- 53 Vispirms ir jānorāda, ka šis jautājums rodas gadījumā, ja iesniedzējtiesa, ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, konstatētu, ka Austrijas tiesas saskaņā ar Regulu Nr. 4/2009 bija kompetentas izskatīt prasību par uzturlīdzekļiem *KP* par laikposmu no 2013. gada 1. jūnija līdz 2015. gada 28. maijam. Šādā situācijā tik tiešām būtu jāpiemēro tiesas atrašanās valsts tiesību akti, kas ir Austrijas tiesību akti, ja uzturlīdzekļu saņēmējs “nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus” atbilstoši tās valsts tiesību aktiem, kurā pamatlietā minētajā laikposmā bija tā agrākā pastāvīgā dzīvesvieta, proti, atbilstoši Vācijas tiesību aktiem. Tādēļ ir jāpārbauda, vai tāds uzturlīdzekļu saņēmējs kā *KP* ir šādā situācijā.
- 54 Lai atbildētu uz šo jautājumu, der atsaukties uz *Bonomi* ziņojumu, kurā tieši ir izskatīta šāda problemātika.
- 55 Šajā ziņojumā ir norādīts, ka uzturlīdzekļu saņēmējs tiesas atrašanās valsts tiesību aktus var izmantot ne tikai tad, ja tā pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktos nav paredzētas no konkrētajām ģimenes attiecībām izrietošās uzturēšanas saistības, piemēram, tādēļ, ka šajos tiesību aktos nav paredzēti bērnu pienākumi pret vecākiem, bet arī tad, ja, principā atzīstot šādus pienākumus, minētajos tiesību aktos tie ir pakārtoti nosacījumam, kas konkrētajā gadījumā nav izpildīts. Kā piemērs minētajā ziņojumā ir attēlots gadījums, kad uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktos ir noteikts, ka vecāku saistības pret bērniem beidzas, tiem sasniedzot 18 gadu vecumu, taču uzturlīdzekļu saņēmējs šo vecumu jau ir sasniedzis.
- 56 Tādējādi atbilstoši šai interpretācijai Hāgas protokola 4. panta 2. punkts ir piemērojams arī tad, ja likuma nosacījums nav izpildīts.
- 57 Jāatzīst, ka šī Hāgas protokola 4. panta 2. punkta plašā interpretācija atbilst šīs normas mērķim, kas atgādināts šī sprieduma 44. punktā, proti, novērst risku, ka uzturlīdzekļu saņēmējs atbilstoši primāri piemērojamiem tiesību aktiem varētu neiegūt uzturlīdzekļus.

- 58 Šis interpretācijas uzdevums ir ietvert arī tādus gadījumus kā pamatlietā, kad iemesls, kādēļ uzturlīdzekļu saņēmējs nevar saņemt uzturlīdzekļus, ir tas, ka viņš nav brīdinājis parādnieku un tādēļ nav izpildījis likumā – šajā gadījumā *BGB* 1613. pantā – paredzētu nosacījumu. Proti, kā izriet arī no ģenerāladvokāta secinājumu 93. punkta, nekas neliecina par to, ka uzturlīdzekļu saņēmēja bezdarbības gadījumi būtu pamats nepiemērot 4. panta 2. punktu.
- 59 Tādēļ uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Hāgas protokola 4. panta 2. punktā izmantotā frāze “nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus” ir interpretējama tādējādi, ka tā ietver arī situāciju, kad uzturlīdzekļu saņēmējs nevar iegūt uzturlīdzekļus atbilstoši savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, jo tas neatbilst zināmiem šajos tiesību aktos izvirzītiem nosacījumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 60 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

- 1) Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokola par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes 2009. gada 30. novembra Lēmumu 2009/941/EK, 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
 - apstākļi, ka valsts, kuras tiesā ir celta prasība, atbilst uzturlīdzekļu saņēmēja pastāvīgās dzīvesvietas valstij, nav šķērslis piemērot šo normu, ciktāl atbilstoši šajā normā ietvertajiem papildu piesaistes noteikumiem noteiktie tiesību akti nesakrīt ar tiesību aktiem, kas noteikti atbilstoši minētā protokola 3. pantā ietvertajam galvenās piesaistes noteikumam;
 - tādā situācijā, kad uzturlīdzekļu saņēmējs, kurš ir mainījis pastāvīgo dzīvesvietu, savas jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesā pret parādnieku vēršas ar prasību par uzturlīdzekļu piedziņu par pagājušu laikposmu, kurā tas dzīvoja citā dalībvalstī, tiesas valsts tiesību akti, kas ir arī tā jaunās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti, ir piemērojami, ja dalībvalsts tiesas, kurās iesniegta šī prasība, ir kompetentas izskatīt strīdus uzturlīdzekļu lietās starp minētajām pusēm un attiecībā uz minēto laikposmu.
- 2) Hāgas 2007. gada 23. novembra protokola 4. panta 2. punktā izmantotā frāze “nevar iegūt uzturēšanas līdzekļus” ir interpretējama tādējādi, ka tā ietver arī situāciju, kad uzturlīdzekļu saņēmējs nevar iegūt uzturlīdzekļus atbilstoši savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, jo tas neatbilst zināmiem šajos tiesību aktos izvirzītiem nosacījumiem.

[Paraksti]